

KEELE OMANDAMISE, ÕPPIJAKEELE JA ÕPPIJAKEELE KORPUSTE KONVERENTS

5.–6. oktoobrini 2012 toimus Oulu Ülikoolis rahvusvaheline konverents „Learner Language, Learner Corpora”, mille korraldasid kahasse kaks rahvusvahelist uurimisprojekti: Oulu, Tallinna ja Umeå ülikooli ühisprojekt „Korpusuurimus õppijakeele universaalidest” (<http://www oulu.fi/hutk/sutvi/oppijankieli/>) ning Ida-Soome ja Viini ülikooli koordineeritav projekt „Soome-ugri keeled sihtkeeltena” ehk VIRSU-projekt (<http://www.univie.ac.at/virsu/>). Konverentsil osalesid õppijakeele korpusuurijad ning soome-ugri keelte õppimise ja omandamise uurijad 13 maalt 24 ülikoolist. Kahel päeval kuulati viies sektsioonis 51 ettekannet, ple-naarettkannetega esinesid Charlotte Gooskens (Groningeni Ülikool), Fanny Meunier (Louvaini Katoliiklik Ülikool) ja Minna Suni (Jyväskylä Ülikool).

Charlotte Gooskens keskendus oma ettekandes lähedaste sugulaskeelte vastastikusele mõistmisele ehk retseptiivsele mitmekeelsusele Skandinaavia maades. Ettekandja tutvustas norra, rootsi ja taani keele vastastikust mõistmist käsitleva ulatusliku eksperimentaalse uurimisprojekti tulemusi ning analüüsis keelevälise (kokkupuude keele ja selle kõnelejatega, suhtumine keelde ja selle kõnelejatesse, ortograafia) ja keeleliste (foneetilis-fonoloogiliste, morfosüntaktiliste ja leksikaalsete) tegurite koosmõju lähedase sugulaskeele mõistmisel.

Fanny Meunier andis ülevaate õppijakeele korpuste kahekümneaastasest ajaloost ja uurimissuundade arengust. Lähemalt peatuti õppijakeele korpuste tüüpidel, korpuste kogumisel ja annoteerimisel, statistilise analüüsi võimalustel, analüüsi fookuse muutustel ja tulemuste rakendusväljavaadetel ning käsitleti õppijakeele korpusanalüüsi rol-

li nii teise keele omandamise uurimise kui ka võõrkeele õpetamise valguses.

Minna Suni kõneles teise keele omandamise ja võõrkeeleõppe uurimise kujunemisloost, keskendudes võistlusmudelile (MacWhinney *Competition Model* 1998), keele töödeldavusteooriale (Pienemanni *Prossessability Theory* 1998) ja IIO-mudelile (Gassi *Input, Interaction, Output* 1998). Ettekande keskmes olid holistilised teooriad, nagu kompleksusteooria ja dünaamiliste süsteemide teooria (de Bot, Larsen-Freeman 2011) ning ökoloogiline teooria (van Lier 2004), mis pürgivad seletama keeleõppe dünaamikat tervikuna. Suni analüüsis soome, eesti ja ungari keele kui sihtkeelte uurimise olukorda ja rõhutas probleemi olulisust valdavalt indoeuroopa keelele keskendunud uuringute kontekstis.

Õppijakeele korpuste sektsioonides olid kõne all soome, eesti, ungari, saami, inglise, rootsi, prantsuse, rumeenia, ja tšehhi õppijakeele korpuste kogumise, annoteerimise ja arendamisega seotud probleemid ning nende korpuste põhjal tehtud uurimused. Ettekannete temaatika ulatus üldisematest küsimustest (nt korpuste loomise standardprotseduuri väljatöötamine, õppijakeele universaalide uurimise metodoloogia, annoteeritud korpuste eelised ja puudused, automaatne annoteerimine) konkreetsete õppijakeele aspektideni (nt eesti- ja rootsikeelsete õppijate soome kohakäänete, edasijõudnud soome keele õppijate agenditute väljendite, rumeenia kliitikute kasutus õppijakeeles, lausete kompleksuse võrdlus inglise ja prantsuse õppijakeeles).

VIRSU-ettekanded keskendusid peamiselt soome ja eesti, aga ka vada ja ingeri keele õppimisele ja õpetamisele. Ettekannetes käsitleti küsimisokuse

arengut võrdlevalt soome ja rootsi keeles, soome sõnavormide, infiniitkonstruktsioonide, intensiteedisõnade, verbi- rektsioonide omandamist, sõnavara õpetamise vahendeid, analüüsi grammatiliste mõistete rolli teise keele omandamises. Kolm ettekannet olid pühendatud eesti ja soome keele retseptiivsele mitmekeelsusele.

Konverentsil osales rohkearvuliselt Tartu ja Tallinna ülikooli teadlasi. Mitme ettekande teemaks oli eesti keele õpetamine ja seisund. Heli Laanekask (TÜ) tutvustas oma ettekandes eesti keele õpetamist teise keelena Tartu Ülikoolis 1820. aastate lõpul. Tiina Kikerpill, Birute Klaas-Lang ja Kristiina Praakli (TÜ) andsid ülevaate Tartu Ülikooli eesti keele kui võõrkeele õppe praegusest olukorrast ja tulevikuväljavaadetest, Birute Klaas-Lang analüüsis eesti ja soome keele elujõulisust kõrghariduskeelena. Marika Teral ja Sirje Rammo (TÜ) tutvustasid eesti keele e-õppe võimalusi. Raili Pool (TÜ) kõneles tähenduslääbirääkimistest eestikeelsete keelekasutajate ja eesti keele õppijate suhtluses. Pille Eslon ja Katre Õim (TLÜ) keskendusid oma ettekandes eesti õppijakeele süntagmaatilisele ja paradigmaatilisele ning Alisa Šmeleva (TLÜ) venekeelsete keelekasutajate emakeele kasutusgrammatika paradigmaatilisele aspektile. Mare Kitsnik (TÜ) analüüsis eesti keele kui teise keele B1- ja B2-taseme leksikaalgrammatilist profiili.

Soome õppijakeel oli tähelepanu keskmes kolmes eesti keeleteadlaste ettekandes. Keaty Siivelt (TLÜ) käsitles lähtekeele mõju ja keeleoskustaseme seoseid eestikeelsete soome keele õppijate kohakäänete kasutuse põhjal, Kristi Pällin (TLÜ) tutvustas eestikeelsete õppijate soome verbide *lähteä* ja *mennä* kasutust, Margit Kuusk (TÜ) kõneles eesti- ja soomekeelsete õppijate lähisugulaskeele aspekti väljendamise probleemidest. Margit Kuusk ja Anu Nurk (TÜ) analüüsisid oma ettekandes eesti verbi *tegema* vasteid soome keeles. Annekatrin Kaivapalu (TLÜ/Jyväskylä ülikool) rääkis retseptiivsest mitmekeelsusest soome- ja eestikeelse teksti mõistmisel, Heinike Heinsoo ja Eva Saar (TÜ) andsid ülevaate vadja ja ingeri keele õpetamisest.

Tiina Södermani eestvõttel toimus konverentsil vestlusring „Lähivõrdlusi. Lähivertailuja bibliograafia – mis ja miks?“. Arvukad vestlusringis osalejad rõhutasid sarja bibliograafia koostamise vajadust ning arutlesid eesmärkide, koostamispõhimõtete ja tehniliste lahenduste üle. Ümarlaul esitleti ka ajakirja Lähivõrdlusi. Lähivertailuja vastilmunud 22. numbrit. Ümarlauale järgnenud Hannu Remese ettekanne „Veaanalüüsisist VIRSU-ni“ andis ülevaate eesti ja soome keelekoostöö kolmekümneaastasest ajaloost ning lõi nii arutelule sobiva tausta.

ANNEKATRIN KAIVAPALU